

RESSONS D'OCCITÀNIA

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc n° 6 Juny 2006

Casal Català

Tolosa de Llenguadoc

SUMARI

P. 1

Editorial.

P. 2 i P. 3

Entrevista a Lluís-Anton Baulenas.

P. 4 i P. 5

Catalunya enfora.

P. 6

El que en Joan duia a les butxaques.

P. 7

Viatge al Senegal.

P. 8

Toponímia.

P. 9

La ciutat de la cançó en el vent.

P. 10 i P. 11

Entrevista a Ismael Calvet.

P. 12

Sant Antoni de Galamús.

Editorial

Complicitat múltiple

En aquests primers mesos de l'any la nostra entitat ha pogut honorar en bona mesura el seu acostumat compromís amb el país. A més dels obligats episodis que configuren la seva vida interna, en fan balanç i en dibuixen les perspectives, com l'Assemblea General i les seves activitats regulars, s'ha estat amatent a aspectes molt diversos de la vida catalana com la llengua amb una nova participació en el Dictat de Català, organitzat per l'Ajuntament de Perpinyà i l'habitual presència del Casal a la diada tolosana de sensibilització a la diversitat lingüística, coneguda com el « Fòrum de les Llengües ».

També hem tingut la nostra cita habitual amb la literatura ja que ens visità al maig en Lluís-Anton Baulenas, premi Ramon Llull 2005, un dels escriptors que més llibres ven actualment, que ha estat traduït amb èxit de vendes al francès, i que va reivindicar la pràctica, des de la dignitat literària, d'una novel·la popular. Tant les seves consideracions sobre els propis mecanismes creatius com les que va fer sobre el català, el seu present i el seu esdevenidor van desvetllar molt d'interès entre els nombrosos socis presents a qui l'autor va dedicar els seus llibres. Altrament, al mes de març ens va visitar la literatura memorística de tema català però aquesta vegada en francès, de la mà de Joseline Briffon-Borrut que en el seu llibre « Pelharot » va evocar els perfils de l'emigració palleasa a Gascunya a la fi del segle XIX.

L'actualitat política també va tenir el seu protagonisme amb la presentació al mes de gener, a càrrec del Vice-president del Casal, Jaume Gamisans, del projecte de nou Estatut per a Catalunya, elaborat pel Parlament català. L'acte tingué lloc a « L'hotel-Dieu » en el marc de la tradicional exposició organitzada per l'entitat « Les Arts St. Cyprien ». El mes d'abril ens va deparar l'interessant i agradable trobada amb Marie-Claude Grégoire, batlle de Salses i un dels pocs edils de Catalunya-Nord membres d'un partit de disciplina estrictament catalana. A més d'una descripció precisa dels diferents aspectes del municipi, l'arrelament en el passat però molt més encara la resolta mirada cap a un futur de TGV que ha de posar Perpinyà a 45 minuts de Barcelona van aparèixer en el parlament de M.C. Grégoire com a fonaments per a un esdevenidor més plausible de la catalanitat al nord dels Pirineus més enllà de les manifasseries dels septimaníacs nous de trinca.

La música tampoc no ha faltat a la nostra cita, amb la documentada conferència « Itinerari de la sardana » d'en Joan Ferrer i Godoy, arxiver del monestir de Sant Joan de les Abadesses, la brillant actuació de la coral barcelonina « L'ideal d'en Clavé » a l'església de Beauzelle i el 55è aplec de la Sardana el 18 de juny.

La descoberta o redescoberta del país no ha restat al marge de la nostra agenda : l'excursió de dos dies « L'art romànic català » de Vic a Besalú passant per Ripoll i Sant Joan de les Abadesses amb l'impagable suport logístic del nostre amic Joan Ferrer va ser molt apreciada pels qui s'hi van inscriure.

En aquest número, confegit àmpliament, com sempre, per les aportacions dels nostres socis, trobareu articles d'àmbits molt diferents com poden ser la toponímia, les institucions, la geografia humana, el turisme, l'actualitat així com uns contes i entrevistes. Gràcies a tots els qui l'han fet possible i que la lectura us en sigui plaent.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Secretaria de Cooperació Exterior

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc

7 rue des Novarts - 31300 Toulouse Telèfon: 05.61.59.61.02 - Fax: 05.62.48.59.71

web: <http://www.ctolosa.cat> <http://casal.catala.free.fr> - E-mail: casal.catala@free.fr **Director:** Pere

Gamisans **Consell de redacció:** Lúcia Saura, Pere Gamisans, Joan Parera **Col·laboradors:** Carme Badia, Francesc Martí, Miquel Camprubí, Mireia Baeta, Jaume Prat, Pere Arnaus, Jeroni Massip.

Assessorament Lingüístic: Maria Gamisans **Impressió:** Espace Repro Toulouse.

Entrevista a Lluís-Anton Baulenas

“Jo no vull dir que faci novel·la històrica, perquè penso que no en faig, però sí que és veritat que hi ha una reconstrucció històrica molt minuciosa, entre altres coses perquè és la meva manera d’escriure. Si no ho fes així, no sabria escriure-la, la novel·la.”

Vostè va començar essent professor de llengua i literatura catalanes. Això el transporta a un passat molt remot o potser és una porta oberta encara?

No, és una porta tancada i ben tancada. És un passat remot, com si fos, com qui diu, una altra vida. Per tant, tot i que sóc funcionari, vaig fer de professor d’institut, espero no haver de tornar a fer de professor, i per tant espero que la confiança dels lectors continuï com fins ara, per tal de no veure-m’hi obligat. Però si ho hagués de fer, ho faria, perquè m’agrada molt el que feia. Jo sóc filòleg català, i per tant m’agrada molt el tema de la llengua i continua agradant-me.

I d’aquell manual de COU [fins a mitjan anys noranta, el COU —Curs d’Orientació Universitària— era el darrer curs dels estudiants, abans d’accedir a la universitat] dels anys vuitanta quin record en té, ara que això del COU queda a més a més tan, tan, tan llunyà?

Doncs en tinc un record fantàstic, fabulós, perquè va ser una iniciativa plena d’energia, plena de ganes de tirar endavant aquell projecte. Era una època en què no hi havia, no existia, literalment, cap llibre que recollís el que era el temari de COU. Amb la meua experiència de professor vaig fer aquest llibre. Vaig trobar una petita editorial disposada a arriscar-se. Pràcticament el vam confegir a mà, aquest llibre. I després he vist com amb el pas del temps és un llibre que ha quedat en el record de centenars i centenars d’estudiants, cosa que, en fi, em fa molt content, perquè no n’era conscient. Per tant, queda com una aventura que ha deixat molt bon record.

Vostè amb prop de 30 anys abandona tot aquest món i agafa aquest nou rept de dedicar-se a escriure. Què és el que el motiva a fer aquest canvi tan radical?

Sí, mira, els canvis personals de cadascú de vegades són molt difícils d’explicar perquè obeeixen a raons molt particulars o molt personals, no? En aquest cas hi ha una barreja d’elements personals i d’elements..., per dir-ho així, d’elements endògens i elements exògens, que es diu, precisament en termes lingüístics. La veritat és que jo, si bé m’agradava fer de professor, també és veritat que tenia altres interessos. Al mateix temps jo ja feia temps que feia teatre, escrivia teatre, fins i tot que estava molt integrat en el món del teatre; per tant, una mica en el món de la creació artística. I en un moment determinat, per raons personals però també perquè vaig veure que necessitava com a mínim provar, o demostrar-me a mi mateix que, en fi, era capaç de tirar endavant aquest altre interès, que hi havia l’interès de crear, d’escriure, de fer literatura.

De fet, ara que parlava del teatre, els seus primers passos són en el teatre. I de fet,

utilitzant paraules seves, diu: “És, doncs, gràcies al teatre, que sóc escriptor.” I ara llegint, per exemple, la coberta de Per un sac d’ossos, a l’interior, que hi ha una mica de biografia seva, llegim “antic dramaturg.” Això vol dir que també queda enrere la dramaturgia?

No, això vaig insistir particularment a posar-ho perquè és per respecte. Jo m’estimo molt el teatre, he treballat en teatre, he viscut del teatre. Per tant, quan a mi em tracten de dramaturg sento que estic enganyant algú. Ara mateix no estic en el món del teatre, ja m’agradaria ser-hi, però no hi sóc, i per tant prefereixo que em diguin antic dramaturg; vol dir que jo he estat dramaturg i que ja ho tornaré a ser. El teatre és un aprenentatge constant, un aprenentatge permanent, i per tant en el moment en què et separen, com és el meu cas, que porto ja pràcticament 10 anys separat del món del teatre, sóc molt conscient que m’he quedat molt enrere i, per tant, ara mateix hauria de posar-me molt al dia i hauria de treballar. Per tant, diguem que em fa un cert pudor que em tractin de dramaturg per respecte al teatre i per respecte als que són dramaturgs de veritat.

Bé, centrem-nos ara en la novel·la Alfons XIV, un crim d’estat, que presenta precisament enguany aquí en francès amb el títol Combat des chiens. Si ens fixem en les altres, Le bonheur o Le fil d’argent, el títol és semblant, és el mateix, però en canvi aquí és molt diferent. A què es deu aquest canvi, en el títol?

Bé, es deu simplement al fet que hi ha un editor que té una opinió a dir. Els editors de tot arreu, els catalans també, acostumen a tenir moltes ganes d’intervenir en la qüestió dels títols perquè opinen que un títol és molt important a l’hora de vendre més o vendre menys el llibre. Jo no n’estic tan segur, però en qualsevol cas respecte l’opinió de l’editor, perquè l’editor és una part interessada i molt important i són qüestions a discutir. No és la primera vegada que canvio un títol per raó d’una traducció. Per tant, quan l’editor francès em va plantejar que aquest títol a França seria confús, que podria ser problemàtic, que fins i tot podria confondre el lector sobre el gènere del llibre, és a dir, que potser ni tan sols s’arribarien a donar que allò era una novel·la, o potser es pensarien que seria un llibre d’història, per exemple, doncs vaig dir que perfecte. I quan vam estar pensant títols, aleshores a ells se’ls va acudir aquest títol i a mi em va semblar perfecte, perquè és simbòlic i a més a més al·ludeix a coses concretes del llibre. Però a més és molt simbòlic i, en fi, em va agradar molt, fins al punt que em semblava que si hagués de fer-lo en català...

Potser adoptaria...

Adoptaria el títol francès.

De fet, em deia simbòlic. Jo en Combat des

Lluís-Anton Baulenas, filòleg català, és autor d’obres de teatre i de novel·les, amb les quals ha obtingut nombrosos premis.

Recentment ha presentat la novel·la *Combat de chiens* (Flammarion, 2005), el títol original de la qual és *Alfons XIV. Un crim d’Estat* (finalista del premi Sant Jordi 1996). El 2005 obté el premi Ramon Llull amb la seva darrera novel·la, *Per un sac d’ossos*.

chiens penso en els gossos al poble de Montsol, on viu Tutusaus molt de temps, mentre està reclòs esperant ordres, per exemple. Aquest valor simbòlic quin seria?

Quan dius combat de gossos és perquè efectivament hi surten gossos, però també perquè el mateix protagonista, diríem, s’animalitza en algun moment i es posa al nivell dels mateixos gossos, no? I és un protagonista una mica animalitzat per simple. Per tant, em va agradar molt aquesta simplicitat. A més a més que la qüestió del gos culturalment remet sempre a la submissió, hi ha moltes frases fetes sobre la qüestió. I la submissió a les ordres és una característica bàsica de la novel·la; el protagonista, en el fons, no deixa de ser un funcionari que rep ordres i les executa. I la diferència entre ell i un altre funcionari és que ell rep ordres de matar, d’una manera subterrània, d’una manera de vegades discreta, però en qualsevol cas sempre cruel, i sempre sense cap mena de dubte. Per tant, és la fidelitat absoluta, com un gos.

Exacte. I aquest personatge l’hem qualificat de simple, que sempre espera les ordres... És, per tant, un personatge pla o realment hi ha una evolució en el personatge?

Home, jo vaig voler que hi hagués una evolució, partint d’una base que és un personatge que per raons de fidelitat, fins i tot malaltissa, doncs arriba a treballar, per dir-ho així, per la part més fosca de l’Estat -estem parlant de l’any 62, en ple franquisme-, i executa ordres sense rumiar-s’hi gaire, fins i tot si aquestes ordres impliquen matar. Però precisament per la mateixa fidelitat que li deu a la persona que li dona aquestes ordres, que és un general subaltern del franquisme, en el

moment que aquesta persona comença a fallar-li, ell mateix entra en dubte, entra en contradicció, perquè havia basat tota la seva vida, tota la seva confiança, en aquesta persona. I una mica l'evolució és aquesta: com una persona pot arribar a tenir, sense ser igual de cruel, igual d'assassí, i no deixa de fer res que hagi de fer..., pot arribar a entrar en contradicció, molt més quan estem, a més, parlant d'un tipus de règim dictatorial, en una època bastant fosca, i que per tant, doncs, això implica una mica entrar en contradicció amb tots els valors de la teva vida: els personals i també els socials, tots.

Jo, d'alguna manera, l'equiparava, amb els alumnes de la universitat, aquí, a Tolosa, amb l'Escanyapobres, de Narcís Oller; és a dir, portar a l'extrem aquesta passió de la gasiveria; doncs jo hi veig portar a l'extrem aquest assassí, no? Tal com aquell estudi d'una passió, realista, en clau realista però portada totalment a l'extrem, jo aquí hi veig que aquest assassí pot ser un personatge realista de l'època però portat a un extrem potser exagerat.

Sí, està molt bé, m'ha agradat que hagués vist això. No se m'havia acudit mai la comparació aquesta, eh, però podria ser, podria ser. La diferència és que jo he plantejat una persona que arriba a un punt que és gairebé grotesca. He tibet el realisme pràcticament fins al límit, i a més n'era molt conscient. Fins i tot quan vaig acabar d'escriure la novel·la jo mateix no n'estava prou segur si la història funcionaria, perquè em pensava que havia tibet massa la corda del realisme. Després amb el temps he vist que no, que és una exageració, és un tibar la corda, però no pas fins al punt que el lector senti que li estàs trencant la convenció o senti que l'estàs apartant de la convenció realista, que és el que li has estat donant, i per tant no sent enganyat, i això és el que interessava més.

Exacte. Bé, i ara, parlariem de l'última novel·la en català, Per un sac d'ossos. Quant de temps de gestació hi ha des de la primera idea, en aquesta novel·la, que suposo que hi ha molta documentació abans de fer-la, fins al procés final, que és publicada? Quant de temps passa, en total?

Normalment en tots els meus llibres, sobretot en les novel·les que són de caire més de reconstrucció històrica, jo no vull dir que faci novel·la històrica, perquè penso que no en faig, però sí que és veritat que hi ha una reconstrucció històrica molt minuciosa, entre

altres coses perquè és la meua manera d'escriure. Si no ho fes així, no sabia escriure-la, la novel·la. Hi ha escriptors que són capaços d'escriure novel·la de reconstrucció històrica sense necessitat d'una documentació exhaustiva. Per posar un exemple, un exemple conegut de tothom, Eduardo Mendoza, amb *La ciudad de los prodigios*, doncs és una novel·la de reconstrucció històrica, però no és gens minuciosa, és global; és a dir, és una novel·la que es pot fer amb l'Enciclopèdia Catalana, per dir-ho així. No és una crítica, eh? Simplement és una constatació. Perquè la novel·la està molt bé, és una novel·la que evidentment a mi m'hauria agradat molt fer. Simplement són comparacions. Mentre que en el meu cas jo necessito la minuciositat. I quan dic "necessito" en aquest sentit és una mancança, és a dir, perquè, si no ho fes, no podria escriure la novel·la. Llavors la documentació sempre és molt gran, molt exhaustiva, molt minuciosa, i això, alhora, em dona la possibilitat de crear m'ons particulars per a molts personatges, i molt privats i molt rics, perquè tinc molta informació al final. Llavors també normalment faig molt de treball de camp, és a dir, que implica una preocupació per l'objecte, per la situació, pel lloc concret. Per exemple en aquesta última novel·la, que és una novel·la que està situada en dos camps, el passat i el present —el passat passa a Barcelona, però el present passa a Miranda de Ebro, que és a la província de Burgos—, això em va obligar a traslladar-m'hi, a ser-hi, a buscar informació sobre el terreny. Tot plegat acostuma a rondar... —"tot plegat", dic, perquè en els altres llibres també em passa— doncs acostuma a portar-me dos anys de feina.

Bé, i llavors també tenim el vessant Baulenas-guionista. I a mi, per exemple, imaginar-me Per un sac d'ossos al cinema em sembla com fàcil, no? És a dir, els veig com molt visuals, els personatges que descriu. Però és possible veure-la en pel·lícula, aquesta obra?

Sí, a veure... en teoria tot és possible, a la vida. Em diu molta gent que jo faig novel·les que són molt cinematogràfiques. Suposo que és perquè hi ha una certa dosi d'acció i d'argument. Això deriva de la meua necessitat d'oferir ficció i d'oferir imaginació, i oferir arguments que ofereixin un al·licient al lector; és a dir, un al·licient que vagi més enllà del lector que vol aprendre qüestions de tipus històrica, que són també interessants, no? Jo faig aquesta barreja. Sembla que és molt cinematogràfica; a més a més, normalment hi ha una bona quantitat de diàleg, d'acció. Per tant, sistemàticament se'm diu que totes les meves novel·les són molt cinematogràfiques, i bé, jo ho accepto, perquè m'agrada moltíssim el cinema i què més voldria que *Per un sac d'ossos* es portés al cinema, oi? Ara bé, la segona part d'això és que al ser novel·les de reconstrucció històrica són novel·les molt cares.

Exacte. Les despeses que comporta en comparació amb *Amor idiota*, per exemple...

Sí, aleshores, per això les dues pel·lícules que s'han fet sobre històries meves, de les quals n'estic molt content, doncs són pel·lícules estrictament contemporànies. Fins i tot en el cas de l'última pel·lícula, *Amor idiota*, que està basada en la meua novel·la *Amor d'idiota*, doncs es va haver fins i tot d'avançar 10 anys perquè la diferència simplement de 10 anys ja

multiplicava per 3, per 4..., el preu final de la filmació. La novel·la està situada a l'any 1993 i Ventura Pons va creure convenient de traslladar-la a l'any 2004 per una senzilla raó de pressupost. Jo vaig acceptar-ho perquè vaig pensar que a la vista del guió la novel·la quedava dignament representada en la pel·lícula. No era el mateix, però mai és el mateix, però va ser estrictament per una qüestió de pressupost. Per tant, imagina't: si del 1993 al 2004 ja una productora com la de Ventura Pons, que és una productora personal i que tampoc no es pot permetre gaires alegries, ja va implicar això, imagina't si hem de situar una novel·la a l'any 1909. Doncs, és clar, ja és *Hollywood*.

Bé, i ara sí, per acabar aquesta entrevista, quins són els seus projectes actuals i els seus projectes de futur més immediat?

Doncs jo tinc l'immens privilegi de poder viure d'escriure; per tant, diria, per responsabilitat meua i també per responsabilitat cap als lectors que em fan confiança, doncs la meua obligació és continuar escrivint, i és el que faig. Quan acabo una novel·la, normalment doncs ja en tinc pensada una altra, la següent, i si no m'hi poso, de seguida, perquè jo el que vull fer és escriure. I mentre rebi aquesta confiança, doncs continuaré escrivint, ara per ara novel·la, de tant en tant, potser, em tornaré a ficar en temes de llengua, però potser més endavant, i també, eventualment en teatre. Però bàsicament la qüestió és continuar amb la narrativa, per respondre la confiança dels lectors, que és la que dona sentit a la literatura; és a dir, un autor que ofereix, i un lector que rep, i una relació que és de mútua confiança. Per tant, ara estic fent una novel·la i mentre tingui aquesta confiança continuaré escrivint.

I aquesta novel·la que ja està més o menys treballant encara evoca una mica més el tema de la Guerra Civil i aquest context?

No, no, no. Això ja s'ha acabat, això ja s'ha acabat. Si més endavant la qüestió torna a sorgir serà per casualitat. Però ara mateix la meua idea és ja tancar, diguem, el cicle. És obvi que per exemple... A veure si ens entenem: si jo més endavant, imaginem... No és el cas de la que estic escrivint ara, perquè ara vull fer una història supercontemporània, que normalment últimament és el que faig; és a dir, per descansar de les qüestions més o menys històriques, doncs m'invento històries contemporànies... Però si mai torno a fer una novel·la d'aquestes de reconstrucció històrica, si per un atzar es troba situada als anys 50, doncs, és clar, automàticament... Tu no pots situar una novel·la als anys 50 sense sortir del franquisme, i per tant, indirectament, ja tornes a parlar de la Guerra Civil. És clar, és com la novel·la que he fet, aquesta última, que està situada als anys 40, i per tant, indirectament, hi tens la Guerra Civil. Per tant, si no és així, que indirectament surti, la meua idea és tancar aquest cicle.

Francesc Martí Viaplana

Aquesta entrevista publicada és un extracte de l'entrevista que es va gravar al Centre Audiovisual i Multimèdia de la Universitat de Toulouse-Le Mirail. Si us interessa visionar-la o llegir-la en la seva totalitat podeu accedir a <http://www.canal-u.fr>

Catalunya enfora

Resumirem primer, comentant-lo, un llibret titulat *Paradiplomatie identitaire en Catalogne* que tracta de les relacions internacionals establertes per la Generalitat sota els successius governs de Jordi Pujol i ens permet de veure l'abast d'aquestes relacions i l'extensió de la presència catalana fora del país. És una tesi doctoral presentada a l'Institut d'Etudes Politiques de París per Stéphane Paquin i publicada per les Presses de l'Université de Laval, al Quebec, l'any 2003. Extraïem de la *Introducció* alguns fragments significatius (que traduïm), com aquest :

«Avui, l'Estat espanyol ja no té el monopoli de la política estrangera a Espanya. Les comunitats autònomes són molt actives. Els catalans, per exemple, competeixen amb l'Estat per a les qüestions d'ajuda al desenvolupament, pot succeir que representin Espanya per a les qüestions regionals a la Unió Europea. (...) Pel que fa a la prospecció d'inversions estrangeres, les comunitats autònomes, i especialment Catalunya, són molt dinàmiques.»

Després de recordar les principals característiques de Catalunya, en matèria de geografia, població, i llengua, i l'ideari nacionalista de Jordi Pujol (dient que « el nacionalisme desenvolupat per CiU insisteix sobre les diferències fonamentals entre Catalunya i la resta d'Espanya »), Paquin passa revista a la societat civil catalana, destacant la força del sentiment europeu, i termina aquest capítol I amb una valoració de l'economia catalana (amb només 15,5% de la població total d'Espanya, representa 20% de la producció global, 25% de la producció industrial i 27% de les exportacions d'aquesta darrera producció), afegint-hi l'estimació de la situació contributiva (Catalunya produeix 19% del PIB espanyol i rep només 12% de les inversions estatals). Com sabem, aquest desequilibri és un dels principals punts de la negociació actual pel nou estatut.

En el capítol II (« Els motius del

desenvolupament d'una política estrangera del govern català »), l'autor destaca que un dels factors d'aquesta política és el nacionalisme català, i també la personalitat dels polítics com ara Jordi Pujol i Pasqual Maragall (« Pujol considera que el desenvolupament d'una política estrangera catalana és necessari a fi de desenvolupar dos eixos fonamentals del nacionalisme català : la defensa de la identitat nacional i la promoció dels interessos econòmics de Catalunya »). Més concretament, en l'àmbit internacional, hom pot veure com « Un dels eixos fonamentals de la política estrangera de Catalunya ha estat, amb motiu de trobades internacionals, de promoure la nació catalana, amb la seva llengua, la seva cultura i les seves institucions pròpies. » D'altra banda, els diferents tractats de la Unió europea afavoreixen la promoció de les regions ; també la « realitat regional », al nivell europeu, obra en el sentit d'un desenvolupament d'una paradiplomàcia de les regions cap a la Unió europea. Finalment, aprofitant les competències que l'Estat espanyol, a través del seu sistema constitucional, reconeix a les comunitats autònomes, El País Basc, Galícia i Catalunya han assolit, després d'un període de conflicte competencial amb el govern central i les diverses sentències del Tribunal constitucional, un alt grau de presència i activitat internacional, com ara : la promoció dels intercanvis, de les inversions en l'àmbit turístic, en el de la difusió de la cultura i de la nació, la participació en els fòrums internacionals de col·lectivitats locals i regionals. Catalunya a través del COPCA (Consorti per la Promoció comercial de Catalunya) era present ja en 25 països pels anys 90.

El capítol III, intítulat « La institucionalització de la paradiplomàcia catalana », descriu les diferents etapes de l'organització administrativa pel que fa a les relacions exteriors catalanes, amb un període inicial mancat de coherència i coordinació, fins a arribar una situació ordenada i de més gran eficàcia. En destaquen : la creació de

l'Oficina de les accions exteriors (el 1990) substituïda per la Direcció General de Relacions Exteriors sota la responsabilitat del Secretari General de la Presidència (1997), passant després a dependre del Departament de Governació i Relacions Institucionals. A més es varen crear organismes específics (entitats de dret públic, consorcis) com ara el Patronat Català Pro Europa (per recollir les informacions que concerneixen l'Europa política i difondre-les), el CIDEM (Centre d'Informació i Desenvolupament Empresarial, per als inversors estrangers i present en ciutats com Düsseldorf, Nova York o Tòquio), el COPCA (ja esmentat i constituït pel govern català, les Cambres de comerç i organismes d'exportació, amb uns trenta-cinc centres arreu del món), el COPEC (Consorti Català de Promoció Exterior de la Cultura, amb oficines a Berlín, Londres, Brussel·les, Milà, París), l'Institut Català de la Mediterrània (fòrum d'intercanvis per a acadèmics i intel·lectuals, que lliura un premi, atribuït a personalitats de gran prestigi com Jacques-Yves Cousteau, Edgar Morin o Jacques Delors que ja l'han rebut).

Afegirem que, més recentment, la Generalitat ha creat l'Institut Ramon Llull per a les relacions de caràcter cultural i acadèmic, especialment encarregat de distribuir les subvencions als Casals i a les associacions de catalanòfils que organitzen col·loquis.

Mitjançant aquests organismes, Catalunya va poder començar, a partir dels anys 80, més tard que el Quebec doncs, com precisa l'autor, el desenvolupament d'una política estrangera. Les prioritats que la defineixen són : en primer lloc, una política econòmica destinada a atreure i afavorir les inversions estrangeres (assolint el 26,43 del conjunt d'inversions per a l'Estat espanyol, i el 36,47 de les inversions industrials). En segon lloc, la promoció de la nació a l'estranger (establint Casals que fan funció de centres culturals arreu del món), amb prioritat geogràfica per a

l'Europa comunitària, Amèrica llatina i la Mediterrània. En aquest camp, l'Europa de les regions és una prioritat fonamental i la inclusió del Comitè de les Regions en el text del Tractat de la Unió va ser un gran èxit polític per al govern català, segons Paquin, malgrat que el seu pes global dins el conjunt comunitari no correspongui a les esperances catalanes. En concret, cal esmentar els viatges del president Pujol que representen una part important d'aquesta política en tots els aspectes (econòmic, polític i cultural). Es poden assenyalar les seves trobades amb personalitats d'alt nivell com ara George Bush el 1990, Eduard Balladur i John Major, el 1995, Jacques Chirac el 1997 i Romano Prodi el 1998, també els líders llatino-americans Fernando Enrique Cardoso (president del Brasil), Ernesto Zedillo (president de Mèxic), Eduardo Frei (president de Xile), Ricardo Márquez Flores (president del Perú).

Pel que fa a la política en l'àmbit « regional » de la Unió europea, hom pot distingir dos tipus d'estratègia : la cooperació entre regions sense continuïtat geogràfica (és el cas dels « Quatre motors d'Europa » i de les « Eurociutats ») i la cooperació transfronterera (és el cas de l'Euroregió, de l'« Arc mediterrani de les Tecnologies » i de l'« Arc sud-europeu »). En particular, Els Quatre motors d'Europa és com « un club de regions riques » que aplega quatre regions arran d'un acord del 1988 : Bade-Wurtemberg, Llombardia, Rhône-Alpes i Catalunya. Els dominis de cooperació són la telecomunicació, les tecnologies de la informació, la recerca, les relacions econòmiques exteriors, la formació professional i els intercanvis culturals, i ulteriorment s'ampliaren aquests dominis amb el medi ambient, l'agricultura, la política social, la joventut i l'esport. L'Euroregió és una associació del 1991 entre Catalunya, Llenguadoc-Rosselló i Midi-Pyrénées, amb una trobada anual dels presidents d'aquestes regions i amb l'objectiu « d'estrènyer els lligams entres elles sobre la base de característiques i

interessos comuns ». En concret, l'objectiu és de « muntar un sistema de col·laboració entre els governs locals, les universitats, els centres de recerca, les cambres de comerç i les associacions professionals i industrials que permeti d'afavorir el desenvolupament econòmic, els intercanvis científics i culturals ». A més aquest organisme ve a ser un « grup de pressió » polític que ha aconseguit, per exemple, la construcció del túnel de Puymorens i la d'una línia de TGV entre Montpeller i Barcelona, ara en fase de realització entre Figueres i Perpinyà. Algunes precisions també sobre la Comunitat de treball del Pirineu creada el 1982 que aplega Catalunya, Llenguadoc-Rosselló, Midi-Pyrénées, Aquitània, Navarra, País Basc, Aragó i Andorra, amb l'objectiu de trobar solucions als problemes transfronterers (com ara el de les comunicacions i transports).

Citem, per cloure aquesta qüestió, l'observació de Stéphane Paquin : « Les disparitats institucionals i polítiques entre les regions són, però, un factor que pot entrebancar l'acció dels poders polítics subestats. Perquè, si Catalunya disposa de recursos financers, polítics i administratius consistents, els partenaris francesos són, per exemple, dependents del nivell local i estatal per a la realització d'un programa. »

En conjunt, la política exterior catalana s'ha vist, en algunes ocasions, contrarestada pel govern espanyol, pel que fa als acords bilaterals entre la Generalitat i un Estat estranger, com ara el 1987 amb Israel, basant-se en l'exclusiva competència de l'Estat central en aquesta matèria. Però, segons diu Paquin en la seva Conclusió, « els catalans han aconseguit consolidar llurs relacions internacionals tot afavorint una normalització de llurs relacions amb el govern de Madrid ».

Assenyalem per fi que, sota l'actual presidència de Pasqual Maragall, un recent decret posa sota la batuta del Conseller primer, Josep Bargalló, per delegació del President, la coordinació

de les relacions exteriors, distribuïdes entre diferents conselleries.

Voldriem, abans d'acabar, afegir algun comentari sobre l'actitud de la premsa francesa respecte a Catalunya, coincidint amb l'actual debat entorn del projecte de nou estatut. En dues ocasions, el *Nouvel Observateur* va publicar entrevistes, la primera del filòsof Fernando Savater que feia una crítica de les posicions autonomistes, especialment la catalana, segons les tesis del Partit Popular, la segona de l'escriptor Javier Marías que deia que els nacionalismes (català i basc) a l'Estat espanyol, « li recorden el nacionalisme franquista », fins i tot que « en són els veritables hereus ». Bé que tals declaracions no representen forçosament l'opinió dominant del setmanal parisenc, la publicitat que se'ls dona no deixa de demostrar una certa complaença envers elles d'acord amb l'ideari jacobinista prepotent en l'àmbit mediàtic parisenc. Un altre article, aparegut en *Telérama*, titulat « Les corbaux catalans », era francament odiós, demostrant la total ignorància de la realitat político-social de Catalunya per part del signatari. No oblidem, però, d'altra banda, que cada vegada més, molts polítics, sobre tot al nivell regional (el president de la regió Aquitània, un d'ells) donen com a exemple de situació envejable, l'autonomia assolida per Catalunya...

Miquel Camprubí

El que en Joan duia a les butxaques

Una tarda, en tornar de l'Institut, vaig trobar damunt la prestatgeria un munt de xavalla, papers diversos, claus, un paquet de cigarrets encetats, etc...

- Que és això? Per què ho teniu aquí tirat?

- És el que en Joan duia a les butxaques.

En Joan. És el que en Joan duia a les butxaques. Tot d'una, aquell petit munt de desordre, valuós, però desordre, ja no ho era. Allò era ara una relíquia, una relíquia que anava molt més enllà del seu pur valor material. No eren quatre peles i tres cigarretes, era quelcom sagrat, quasi màgic: era el que en Joan duia a les butxaques.

Era sagrat, era gairebé l'únic que ens quedava, l'únic que em quedava, d'en Joan. Perquè jo sentia la seva absència d'una manera molt punyent, dura, egoista. Em sentia com si fos l'única que l'estimava, com si ell em pertanyés solament a mi. Sabia perfectament que no era així, que érem tots que l'estimàvem, tothom, tothom. Qui podria no dic ja odiar-lo, sinó senzillament no estimar-lo? No necessitar-lo per viure? Oh Déu! el necessitàvem per viure! I jo ho sabia que no era meu, sinó de tots.

Era dura la seva absència, només els que hi hem passat ho sabem. Jo arribava a casa després d'un mal dia a l'Institut, (tots els dies eren dolents a l'Institut, perquè jo m'amagava en la meua closca de cargol, en el meu dolor, en la meua ràbia contra la mort que s'havia endut qui jo més estimava) i trobar l'absència, la buidor, però a més a més el dolor dels altres també, tan malcarat i egoista com el meu.

Només aquella relíquia, la sagrada relíquia em recordava que si bé ell ja no hi era, hi havia estat... Que el món no era tan gris, tan dur, tan trist... Que la vida valia la pena malgrat tot. Que podia existir l'amor i la comprensió entre les persones. Que en el món hi havia hagut una vegada una persona que es deia Joan. Només per això la vida era Vida.

I no, no em conformava a la idea que tot

havia acabat. En qualsevol moment ell entraria i em diria:

-Què, germaneta, guanyarà el Barça?

O que volia un piano de cua. Semblen bestieses, així dit en fred. Però ell posseïa la gràcia de l'absurd, la potència de l'inconformisme i la força de la tendresa. (Què pensaria ara si sabés que comparteixo pis amb una pianista, que hi ha un piano de cua al menjador i que tan se me'n fot del Barça?)

Jo era una adolescent rebeca i un bon tros esquerpa. Acomplexada, tímida i que odiava tothom, perquè em feien sentir inferior i per això m'amagava. No sabia riure. Només ell em feia riure. Només ell... Ell sabia convertir una tarda grisa i fosca en un esclat de sol i alegria. L'adorava, és superflu dir que l'adorava. I és per això que aquell petit munt de desordre, era intocable per a mi. En aquella època havia començat a fumar i com a adolescent de només quinze anys que era no tenia ni un clau. Abans, birlava cigarrets als meus germans grans. I ara, a vegades, em moria per agafar-ne un. Però com? Com podria fumar-me una cigarreta del Joan? Em semblaria com si me'l fumés a ell, com si cometés un sacrilegi. No, no podia, no m'atrevia a tocar res seu. No podia. Tenia una por quasi religiosa. Un respecte màgic a tot el que havia estat seu.

Però ell tornaria, ell tornaria, havia de tornar. És que havia de tornar. No podia ser que hagués desaparegut per sempre. Em conformaria amb tornar-lo a veure un moment, un segon només, i que em digués amb aquell somriure tan estrany que tenia:

- Què, germaneta, guanyarà el Barça?

Saps? Encara el recordo perfectament, malgrat que ja fa molt de temps de tot això. Recordo la seva cara, les seves ulleres, els seus ulls, quan duia grenyes i quan ja no en duia, el seu somriure, el seu caminar, el seu moure's, el seu parlar, sí, me'n recordo perfectament, és fantàstic! Jo pensava que mentre el recordés, ell seria amb mi, han passat quinze anys, ell és amb mi: he vençut l'oblit. I si bé és cert que ara preferiria tenir-

lo aquí i no escriure'l, em sento un pèl feliç i un pèl trista. Enyorada més que res. És la serena desesperació que sento quan el recordo. Ha plogut des d'aleshores, i molt. Però no sé què donaria a vegades per poder tornar a ser una petita adolescent egoista que confonia el seu germà gran gairebé amb Déu.

Però jo no era l'única que l'estimava. I si la meua manera de sofrir m'impedia tocar les seves coses, el Josep, (el meu altre germà gran) ho sentia d'una manera diferent. A poc a poc els cigarrets i els diners van anar desapareixent i aviat no en quedà res.

No, no va quedar res del que en Joan duia a les butxaques.

Però és igual, només era un petit munt de desordre, que no tenia res de sagrat. El que és sagrat és el que encara conservo d'ell, i conservaré sempre més, encara que passin els anys. No és només el record, és molt més, no es pot fumar; ho porto dins el cor i en puc gaudir sempre que vulgui. És un plaer agrejolç, però és l'únic que me'n queda.

Mireia Baeta

Nota: Aquest conte-lament va dedicat a totes les persones que me n'han fet canviar el final, que inicialment era "és un plaer agrejolç, però és l'únic que tinc." A totes les persones també que m'heu sabut estimar, però no ja com a una nena imprecisa i boirosa, sinó com a una dona adulta.

LA VEU DELS PAÏSOS CATALANS

Ràdio Occitània

98,3 Mhz

60 rue d'Assalit

31500 Toulouse

05.61.80.40.40

Emissió diària en català, patrocinada pel Casal Català. Tots els dies de les 16 a les 17 hores Ràdio Occitània, dins la dinàmica actual, recorda a tots els socis del Casal Català, que tots els dies de la setmana, de les 23 a les 2 hores del vespre, emet el programa d'informació de CATALUNYA RÀDIO, en la seva integritat, mercès al relleu que es fa automàticament per mitjà del satèl·lit.

Arrelar sense arrels Postal del primer viatge al

Senegal

Judith Sadurni

Per mi que només coneixia el Marroc, aquesta incursió al Sudan (és el nom històric de l'Àfrica negra; ve de l'àrab) ha sigut una bona sacsejada. Vols un paisatge? Doncs a tot Senegal pràcticament el mateix: planúria de baobabs escabellats, de tronc boterut com una figura nostra però de cos molt més esvelt, i ressec de branques. Era època seca, i estaven sense fulla però els veies el fruit que els penjava. Saps que se'l mengen? De la fulla en fan una espècie per al cuscús. De la fusta no en poden fer res (és tan dolenta que només serveix per cordes). És un arbre amb poca arrel, que fa una ventada i es tomba. Quina fortalesa més enganyosa! Ha de ser impressionant veure com cau: iceberg que es trabuca.

Vam veure el baobab més gros del Senegal: 23 metres de diàmetre i potser tenia més de 500 anys (el guia ens va dir

que no arribaven als 1000). La sang li devia donar vida, perquè un cop a l'any hi sacrificuen gallines al voltant. És un arbre sagrat! Nosaltres també vam fer una mena de conjur amb branqueta de baobab perquè tornem algun dia al Senegal. Saps? En vaig dur un per a la meva germana, ja avivat, i perquè no el mati el fred l'haurà de tapar... Si ho veiés el Petit Príncep!

El paisatge humà: els negres sí que són una raça superior. Alts, lluent, àgils, elegants, d'una "bellezza strepitosa" que diu una amiga meva italiana. Mai no havia vist tantes persones guapes per metre quadrat! Petits i grans, homes i dones. També els lletjos són guapos, perquè els salva

el pelatge. Al seu costat ens vèiem petits, maldestres, malaltissos. I pensaves: és clar que són ells el nostre futur, si són més i millors que nosaltres, i tenen la joventut. La mitjana d'edat no passa dels 18 anys, i el que vam veure més és canalla (me n'hauria endut, i això que no sóc canallera). Allà els nadons no ploren ni gemeguen: fins que són grandassos van penjats a l'esquena de la mare, i veus aquella dona que amb la criatura darrere fa vida normal. I què és, fer vida normal al Senegal? Moldre gra amb un morter gegant, fer foc i cuinar, escombrar, picar de mans i ballar...

Els homes estan tots desvagats, i en això t'adones que ets al món musulmà, tot i que creuen més en bruixots (en diuen marabús: en vam conèixer un) que en Al·là. Jo també he tornat embruixada: porto un grigrí al braç, que és una mena d'amulet de pell amb uns versos de l'Alcorà a dins. Si només tinguéssim una mica de la seva fe...

Carme Badia

6 de febrer del 2006

Judith Sadurni

CURSOS DE LLENGUA CATALANA

A partir de la primera setmana del mes d'octubre

Els cursos tenen lloc al **Casal Català**

7 rue des Novarts

31300 Tolosa de Llenguadoc

☎ 05.61.59.61.02

Dimarts	18h00 - 19h30	(avançat)
Dimecres	17h00 - 18h30	(perfeccionament)
Dimecres	18h30 - 20h00	(mitjà)
Dijous	17h00 - 18h30	(iniciació)
Dijous	18h30 - 20h00	(iniciació)

CURSOS DE SARDANES

Els cursos d'iniciació a la sardana tenen lloc, de finals de setembre fins a mitjans de juny al :

Centre Léo-Lagrange

54 rue des Sept Troubadours

31000 Tolosa de Llenguadoc

Tots els diumenges de les 10h30 a les 12h30

A **Tournefeuille** cada dos dimarts a les 20h30

Toponímia

És important el substrat pre-romànic i, notablement, el basc antic en els noms de lloc de la comarca del Rosselló tant en els topònims majors com en els microtopònims. Noms de pobles com Bages, Bao, Canet, Cànoes, Cotlliure, Illa de Tet, Tuïr, Toluges, El Vernet són de substrat basc: “Bao” procedeix del basc “Baso” (selva); “Canet” i “Cànoes” són formats a partir de la base basca “Can” (indret alçat), llatinitzada amb el sufix “etu”, significació que correspon a la situació topogràfica dels llocs esmentats. “Cotlliure” ens arriba de “Kaukoliberri”, en què “ili” vol dir “vila” i “berri” té el sentit de “nova”, i si es considera que “Kauko” és l’evolució de “Kabi-ko” que significa “niu” i per extensió “cala”, “Cotlliure” significa “la vila nova de la cala”. Pel que fa a Illa de Tet, el primer terme pot procedir dels mots bascs “il” (pas, sortida difícil) o “ilia” (vila) i en aquest darrer cas el seu sentit seria “la vila de la Tet”. També tenen aquest origen noms de rius i muntanyes que segons alguns especialistes són els que més lluny ens permeten de sumir-nos en el passat lingüístic de l’Europa occidental.

Si classifiquem els orígens de la toponímia rossellonesa per ordre cronològic, el substrat romànic o llatí ocupa la segona posició. La terra hi té un paper essencial: alguns topònims s’originen en el nom del propietari de la finca o explotació agrícola al qual s’afegeix el sufix “anu” i que és precedit del nom comú que designa la propietat rural “fundus” i després “villa” com, per exemple, “Fundu Appianu” (la finca d’Appius). Per fer més curt, el domini rural aviat només s’anomenà per l’adjectiu

determinant “Appianu” i donà lloc a l’assentament humà que es convertirà en “Pià” en català. De la mateixa manera, de “Cornelianu” neix “Cornellà” (Cornellà de la Ribera). Semblantment, per l’aglutinació dels sufixos “iu” seguit de “anu”, de “Alanianu” es forma “Alenyà”, de “Acutianu”, “Aguzà”, topònim que a l’Edat Mitjana (989) es dirà “Sant Esteve”, del nom de la parròquia que s’hi acaba de crear, de “Lupianu” naixerà “Llupjà” i de “Perpinianu”, “Perpinyà”. Hi ha una sèrie molt curta de topònims majors i microtopònims creats a partir del sufix gal-lo-romànic d’origen cèltic, que segueix generalment un nom de persona i ha originat noms de lloc acabats en “ac”, com “Nefiac”, municipi a la vora de la Tet, i algun microtopònim com “Reixac”. La seva escassetat i la seva localització al nord de la comarca s’ha adduït per considerar que si els gals arribaren fins al Rosselló, ben poques petjades hi deixaren. Per contra, aquesta mateixa terminació és molt freqüent a Occitània.

Els altres topònims vénen de les diferents terres de conreu (Camp, Hort, Prat, Vinya, Mallol o Mallola, que significa “vinya nova”; dels diferents tipus de propietat (Colomina, Closa, Devesa); de les característiques del terreny (Salleles [terra salina], Feixa [tros de terra estret], Era [superfície plana], Marena [terra litoral: recordem el municipi de “Banyuls de la Marena”]; de les activitats rurals (Teuleria [sòl d’argila amb què es fabriquen teules], Trull [molí d’oli], Boter, Burricaire [el qui mena o guarda ases], Paraire [el qui es dedica a l’art de la llana des del rentat fins al perxat], Teixidor que sovinteja al Rosselló en la forma “Tixador”. Afegim-hi d’altres fonts com són els títols honorífics (Batlle, Mestre, Rei, Veguer) i els noms de llinatges o motius (Casanoves, Gironelles, Fontenilles, Tort, Carot [referència burlanera a la lletgesa d’una cara], alguns precedits de l’article personal o de “can” o bé de “Cortal” (Vinyes d’en Bertran, Can Colom, Cal Ranc, Cortal d’en Marçal). L’aigua amb paraules com “Rec”, “Estany” (Cabestany), “Font”, les vies de comunicació (Camí, Pas [Bompàs]), les plantes (Bosc, Oliu, Vern, Roure, Agram...) i també els animals configuren la toponímia rossellonesa. Pel que fa a aquesta darrera font toponímica, subratllem la presència de l’ase en “Nils”, llogaret del municipi de Pontellà, que significa “el lloc dels ases petits” i “La Llanvanera”, nom de l’aeroport de Perpinyà que procediria per metàtesi de “valle asinaria” o sigui la vall per on passen els ases, convertits avui dia en avions. Notem també a Perpinyà “Prat el

compta-rucs”, potser el lloc on es comptaven els rucs portadors de sal abans de pagar l’òbol reglamentari per entrar a la ciutat.

L’alta Edat Mitjana és la tercera època de creació toponímica, en què el mot llatí “villa” pren el sentit de “aldea”, “poblet”, i convertit en “vila” i adjectivat dona lloc a alguns topònims majors com “Vilallonga de la Salanca” i “Vilanova de Raò”. Aquest darrer topònim s’ha interpretat i per tant escrit malament sota la forma “Vilanova de la Raó”, en realitat no té res a veure amb la “raó” i és que es forma al voltant d’un monestir al capdavant del qual hi havia un monjo anomenat “Radò” -terme que evolucionà en “Raò”- que el va rebre en donació. Aquest període es caracteritza sobretot per la irrupció dels hagiòtopònims, és a dir dels topònims formats amb noms de sants, que de vegades substitueixen els topònims antics com en el cas ja esmentat de “Aguzà”, esborrat per Sant Esteve.

El tractat dels Pirineus del 1659 que enceta la colonització francesa i l’edicta del 1700 que il·legalitza la llengua catalana en profit del francès donarà lloc a una francesització sovint grotesca del topònims catalans, massacrats fins a ser desconeguts, així, “La collada d’en Sebastia”, entre molts exemples, esdevé “La couillade d’en Sebastia”, que, a més de ser-ho té rasons de “collonada” en francès; de “Els Socis” en fan “Les Soucis”: s’observarà la proximitat semàntica dels dos termes! De “Prat el compta-rucs”, en fan “Près le Comteroux”, segurament una de les rucades majors! Una toponímia catalana plena de significació és doncs transcrita fonèticament en una llengua estrangera per a perdre-hi tot el seu sentit, tota mena de relació amb la realitat que n’és l’origen. Aquest cúmul de despropòsits té una de les seves perles amb “Creu de la Felipa” jeroglíficament esdevinguda “Créou de la phalibe”, i “Coma dels Trulls” esdevingut “Coumoustrouill”; i encara sort que la república francesa pretenia civilitzar els bàrbars dels voltants! Per als qui estiguin interessats pel tema, cal recomanar la lectura del llibre d’on són extretes la majoria de les precedents consideracions, que té per títol “Els noms de lloc del Rosselló” de Renada Laura Portet, premi “Vila de Perpinyà” 1981, publicat en 1983 pel CDACC.

Pere Arnaus

Escut del Rosselló.

La ciutat de la cançó en el vent

La Junta decretà silenci i sobre la ciutat ocupada regnà la mort. Els escamots executors passaren de porta en porta reclamant els instruments. Al mig de la Plaça de la Melodia cremaren durant dies els vestigis de vells violoncels i guitarres. La destrucció dels instruments de metall fou la més tràgica perquè els fongueren per fer-ne desintegradors, silenciosos i mortals de necessitat. Igual sort corregeren les tradicionals campanes del Monestir de l'Alegria que cridaven a Festa Major i a sometent. I les petiones i lúgubres del Repòs que cridaven a dol. Els recintes sagrats quedaren buits i profanats amb alguna despulla d'orgues antics...

Els pianos i d'altres instuments pesants foren senzillament llançats per les finestres al carrer on eren desintegrats al vol pels més cruels dels escamots. Al carrer de les Harmonies no quedà ni un sol cantant perquè foren deportats tots cap a les glacials regions del desterrament.

La segona ràtzia es féu esperar una mica, fins que a la ciutat ultratjada començaren a sentir-se les primeres notes del dol.

La Junta havia decretat silenci. El més petit so era un crim punit amb la mort. Però a l'antiga Ciutat de la Cançó en el Vent, ara Ciutat de l'Ordre, el silenci ja ho era, la mort.

Els escamots executors tornaren a recórrer els carrers i les places, els edificis públics i els privats, els museus i les escoles.

En un tercer pis del carrer Simfonia descobriren un petit orgue camuflat d'armari. L'amo fou llençat al carrer i desintegrat al vol juntament amb el seu instrument. La família tota fou deportada. En una antiga escola del barri del Blues trobaren un perillós arsenal de flautes i harmòniques. Els mestres foren executats i els alumnes deportats a la Metròpoli per a la seva reeducació en la disciplina.

Però sempre apareixien noves notes inconnexes en la disciplinada ciutat de l'Ordre.

S'enderrocaren els Santuaris i es posaren fàbriques de desintegradors i menjar enllaunat. Però de les màquines sorgia música d'orgue, els desintegradors xiulaven abans de matar i el menjar sortia de les llaunes amb música de blues.

S'implantà la moda dels vistosos colors i alegria. També s'abaratí el preu de les coses. Però els Ordrens sempre vestien de gris. I les cares anaven defallint, els cossos s'esllanguien...

Arribà molta gent de fora, atreta per la bona qualitat de vida i l'artificiosa propaganda de la Metròpoli. I el silenci s'instal·là a les fàbriques.

Però una nit, una llauna de menjar xiulà, en ser oberta. I més tard una altra, i de les màquines del torn de nit començà a sorgir un ressò d'orgues i campanes. De les antigues escoles, en ser cremats els llibres, emergí un cor de veus blanques. I el vent

dugué la cançó dels deportats.

Els escamots es llançaren al carrer i irromperen a les cases. Però només hi trobaren menjar enllaunat. I a les fàbriques, hi trobaren màquines i obrers macilents. I a les antigues escoles només hi trobaren crema de llibres.

I no saberen on anar. Perquè la cançó, la gran Cançó en el Vent, venia de tot arreu; de la ciutat i de fora, dels edificis públics i el carrer, de la Plaça de l'Ordre i del Carrer de la Disciplina, dels barris vells i dels barris nous. Fins de la central de la Junta sorgien sons, belles melodies.

La Ciutat cantava, bella melodia polifònica però perfectament conjuntada i universal, amb els estels, la nit i el vent.

Mireia Baeta

“L’occità és la llengua que més m’agrada després del català”

Ismael Calvet va ser lector de català a la Universitat de Tolosa-Le Mirail del 2002 al 2004. Ara torna a viure al seu poble, Masquefa (Anoia) i, entre altres feines, fa classes de català per a adults a Vilafranca del Penedès. Els dos anys passats a Tolosa han fet d’aquest llicenciat en Filologia Catalana un occitanista per tota la vida.

Com ha anat aquest any d’ençà que has tornat de Tolosa?

Molt relaxat, bé, tranquil. Ha estat tornar als orígens: traduccions, correccions i classes de català per a adults. Ha anat bé... perquè sempre va bé!

Dius “tornar als orígens”, però després de dos anys fora alguna cosa deu haver canviat, no?

Sí, sobretot amb el nivell bàsic. Tornar a agafar el fil al francès m’ha ajudat perquè he tingut molts alumnes àrabs. A l’hora d’ensenyar, a part de fer referència al castellà, que ja ho podia fer abans, també he pogut fer referència al francès. I els resultats són molt dignes: estic molt content.

Què més ha canviat?

L’occità ha estat una cosa fantàstica! És la millor llengua que he après en ma vida. Justament no fa gaire van venir a tocar a l’ermita de Masquefa un grup de música medieval que feien servir recitaris medievals reals, i cantaven en occità pronunciat a la catalana. Em vaig quedar parat. Em va fer tanta gràcia i el grup em va fascinar tant que em vaig oferir per ajudar-los perquè interpretin aquesta poesia trobadoresca amb dignitat fonètica occitana.

Ja veig que t’has tornat occitanista!

I tant. Ja era un món que em cridava l’atenció, però estant allà encara més. L’occità m’encanta: és la llengua que més

m’agrada de totes les llengües que pugui parlar, a part del català, esclar.

Però ets capaç de parlar-lo?

Em costa però m’hi atreveixo. Saps quan el vaig parlar per primer cop? Un dia al Casal Català. Vaig sentir el Jaume Gamisans, que és un gran occitanòfil, i el Jordi Blanc que el parlaven entre ells i vaig pensar: “Què coi, provem-ho!”. I vaig començar a parlar occità en aquell moment. I a partir de llavors m’anava fent les meves converses mentals, perquè pel carrer no el podia parlar.

No anaves a practicar-lo al bar l’Estanquet?

Sí, hi anava sempre a fer el vi i el formatge després de les classes del Giraut Delbès al Casal. I parlava occità amb l’amo, que és un occità una mica peculiar. Vull dir amb una consciència una mica peculiar: parlava francès amb la filla, o sigui que veies un trencament directe. Però no sé si ell havia tingut l’occità com a llengua materna o ja com a llengua recuperada, o sigui que no sé fins a quin punt és criticable.

Quin record et queda de Tolosa ara que ja hi tens una certa distància?

M’ho vaig passar molt bé, però de fet no hi ha tanta distància com et penses.

Encara ho tens molt present?

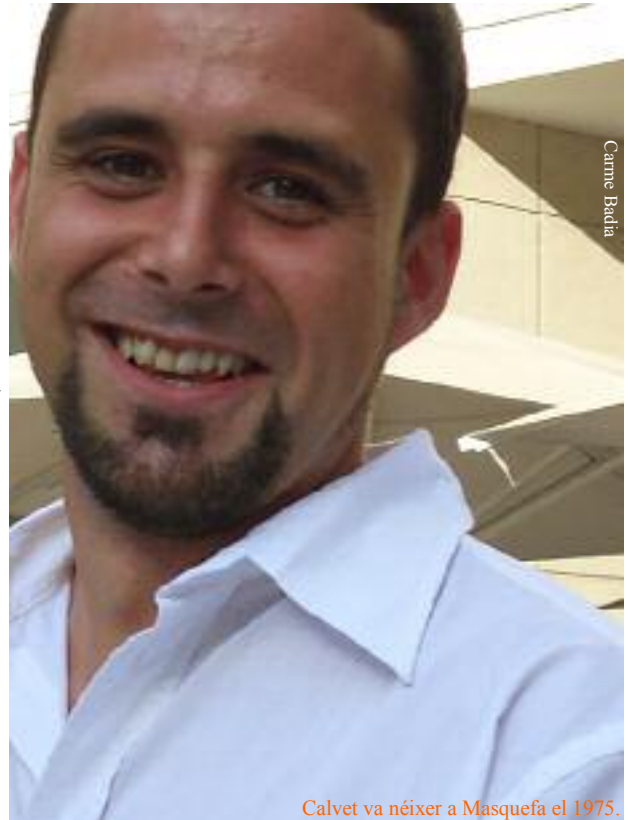
En certa manera sí, perquè a mi els records em vénen molt tard. Per exemple, jo no he començat a tenir records de Nàpols, on vaig viure abans de Tolosa, fins fa un any o dos. És a dir, que visc les coses i me’n queda el rastre, però no el trobo fins al cap del temps.

I el rastre de Tolosa encara t’ha d’arribar?

Encara hi penso però no com si fos un record a distància sinó que encara tinc inèrcies d’allà, com muntar-me les meves històries en occità, que ja veig que em durarà molt temps. Encara porto l’adhesiu Oc a la bici... Només hi duc dues banderes: la senyera i l’occitana. Però a Tolosa també hi ha coses que socialment em van empenyar molt.

Com ara?

Que hi hagués una manifestació per la llengua i que només fóssim quatre persones i que es desconvocés la manifestació, allà a la plaça del Capitoli. Me’n vaig anar amb els ulls humits. És una cosa que em va fer molt mal, com el fet d’anar a Montpeller pensant

Carne Badia

Calvet va néixer a Masquefa el 1975.

que era un feu de l’occitanisme i no sentir l’occità en cap moment. A veure, diguem-ho tot: també m’empipa que a la Vall d’Aran l’occità no tingui una oficialitat única com nosaltres hauríem de tenir una oficialitat única en català.

Què més et va fer empipar?

Que jo parlés en francès i em contestessin en castellà. Quina ràbia! Esclar, ho feien perquè devien sentir una pronunciació estranya...

I per la cara!

Per la cara no ho crec, perquè jo sóc mig gitanot, però Tolosa n’està ple i passo desapercebut. O sigui que era perquè em sentien una erra, una ela, una essa final... però és que justament l’occità aquests sons els té, i no et confonen pas per un occità!

És surrealista.

Quan el Pere Gamisans va estar ingressat el vaig anar a veure. A l’hospital hi havia molts avis i ell em va dir: “Se sent cada personatge, per aquí, amb un accent occità que no pot ni caminar del que li pesa!”. Ostres, és que aquest Pere també és molt divertit!

Parlem del teu poble, Masquefa. Encara milites?

Sí, encara estic vinculat al partit Independents per Masquefa, però menys.

Com és?

Hi ha entrat gent de tendència esquerranosa, que ja m'agrada, però que el tema nacional no el tenen tan clar. Vam haver de discutir molt perquè volien fer el programa electoral bilingüe. Em vaig quadrar i vaig dir que de cap manera, però coses d'aquestes m'han desgastat, m'han cremat molt. És que encara que sigui a escala local la consciència

Carne Badia

El filòleg a la plaça del World Trade Centre de Barcelona.

nacional és imprescindible. Una persona sense consciència nacional no pot ser d'esquerres.

Per què?

Perquè una persona d'esquerres que accepti que un poble estigui per sobre d'un altre i l'estigui oprimint demostra que no és d'esquerres ni és res.

La pega és que el que passa a Masquefa no passa només a Masquefa.

Ja ho sé, i em costa molt de dormir i ho tinc sempre al cap. Acabaré malalt. Però és que en el cas de Masquefa quan me'n vaig anar a Tolosa devíem ser uns 4.000 i ara som el doble. Mals serveis, ciutat dormitori, la Seat a la vora... un desastre. Sóc feliç de mena, però ara mateix estic rabiós.

Perquè et prenen el que és teu.

I el pitjor és que els qui m'ho prenen són dels meus, per dir-ho així. I s'ha de tenir present que qui fa la feina bruta som nosaltres, els de dins, que som els mateixos que abdiquem cada dos per tres parlant en

Carne Badia

Ismael Calvet i Carne Badia, tots dos electors de català de Tolosa.

castellà amb qui t'entén perfectament en català. Ho veig magre. Un altre exemple: a Masquefa hi ha andalusos que parlen català però els fills tornen a parlar castellà. Els fills!, que són catalans de dret però de fet molt més espanyols que els seus pares.

Ja no sé si demanar-te l'opinió de la Generalitat del tripartit.

Ara sembla que ERC, Esquerra Republicana de Catalunya, comença a ensenyar una mica les dents, però ha tardat massa.

Carne Badia i Puig

Esports:

el Barça, campió d'Europa.

Després d'haver guanyat per segon cop consecutiu la lliga estatal de futbol el Barça es va proclamar campió d'Europa a París el 17 de maig. La victòria va resultar d'allò més difícil davant de l'Arsenal de Londres, equip extremadament organitzat, lluitador i talentós que el Barça va aconseguir doblegar amb paciència, talent i les virtuts col·lectives que n'han fet un equip guanyador. La final de París va ser una manifestació de catalanitat d'un civisme exemplar que cal agrair al club i als seguidors presents a l'estadi. Aquests títols poden ser la llavor de nous èxits futurs si la responsabilitat i la seriositat, indestruïbles de la feina ben feta, continuen sent els valors practicats tant pels directius com per l'enquadrament tècnic.

Jaume Prat

El 55è Aplec de la Sardana tindrà lloc el diumenge 18 de juny de les 10 del matí a les 7 del vespre a la plaça de «Ravelin», barri Sant Cebrià a Tolosa
Amb les Cobles:

Tres Vents i Jovenívola d'Agramunt

Patrocinat per :

Generalitat de Catalunya
Mairie de Toulouse

Generalitat de Catalunya

Sant Antoni de Galamús

Una vegada era un lloc molt espiritual... un lloc on el riu Aglí, baixant del Puig de Bugarag, romp la roca per esperar desembocar a la Mediterrània. Aquí només alzines, ginebrers i ciclàmens de les Balears s'agafen als vessants d'aquestes gorges d'una profunditat embriagadora.

Malgrat tot, aquest paratge natural, on l'home també va obrir-se un camí dins la muntanya de dos metres d'amplada, regala d'un ermitatge enganxat a la pedra, enganxat al penya-segat : Sant Antoni de Galamús.

Ermitatge del segle VII dedicat a Sant Antoni el Gran (nascut a Egipte el 251, ermità a Tebes (Luxor) i mort el 356 !), deu la seua accessibilitat, de front, a un sender que sembla ésser creat per camusses i per a camusses. Però si decidiu agafar-lo, el vostre coratge serà recompensat...creieu-me!

De l'altra costat hi ha un camí, tan típic com el primer, cavat dins la massa i on alguns indrets us poden fer sentir, sobtosament, vertigen !

Tot això per arribar al cor d'una meravella que no té res a envejar a les grans catedrals gòtiques.

La seua riquesa... la senzillesa, la seua bellesa... una nuesa calcària però de naturalesa. A la punta d'una corda... l'única campana que es fa sentir dins tota les gorges i ofereix melodia i suavitat a una tramuntana poderosa i sorollosa.

La primera cova allotja una bassa on s'hi poden immerngir unes peces de moneda i fer vots.

La gran cova protegeix la capella que fou creada el 1782 després d'un suposat miracle...

Allà l'espiritualitat és omnipresent i mineral. L'aigua està rajant de les parets rocoses i les ratapinyades, que semblen en plena meditació, ens observen detingudament.

Els ciris i les xinxetes atesten la creença dels homes i aporten la llum a un lloc de vegades tenebrós.

Els agraïments gravats sobre plaques de marbre testimonien els miracles consumats. L'aire que hi respirem té la bona flaire de la pedra i de la fusta humida dels bancs.

Una vegada era un lloc molt espiritual, un lloc que demostra bé que l'home pot romandre humil, modest i enamorat de la natura... només per això és imprescindible de conèixer Sant Antoni de Galamús.

Jeroni Massip

